

Osmany Laffita

Svlečený

AUTOBIOGRAFIE

Radka Červinková

COSMOPOLIS

Radka Červinková

Osmany Laffita Svlečený

Czech edition © Grada Publishing, a. s., 2022
© Osmany Laffita, Radka Červinková, 2022
Cover photography © Milan Junek, 2022

ISBN 978-80-271-4762-5

K vyprávění příběhu nestačí vědět, jak psát. K tomu musíte mít také odvahu. A proto můj příběh začíná zde.

Jmenuju se Osmany Rodriguez Laffita. Jsem módní návrhář, je mi sedmapadesát let. Dobrý čas na knihu.

Něco vám řeknu hned zkraje. V jednom životním okamžiku jsem si nasadil růžové brýle, dívám se jimi na svět a je mi dobře. Zatím jsem je nesundal.

Aquí vamos!

KAPITOLA I

Máma byla dáma i Castrova spojka

Osmany Laffita, excentricky a exoticky působící módní návrhář, žije v Nižboru v bývalé hvězdárně se svým celoživotním partnerem – a současně manažerem značky Osmany Laffita – jménem Guy. Zatímco Osmany kdysi dostal divokou kartu do světa módy, a vlastně i šoubyznysu, Guy by klidně mohl trumfovat královským esem. Je rodilý profesionál ve všem, nač sáhne. A dokáže řídit chod věcí napříč životními prostory. Ukočírjuje práci, domácnost, ideálně i Osmanyho, jenomže ten se úplně uřídít nedá. Kubánské temperamentní srdce bije stále tak silně, že je skoro nemožné snížit jeho tep. Prostě si občas dělá, co chce. Bez ohledu na společenské konvence, diplomatické imperativy, peníze, deadlines a Guyho přání. A to i přesto, že je na Osmanyho projevu i vzhledu rukopis ušlechtilého Guyho setsakramentsky znát.

Narodil jsem se na Kubě. Moje rodina tam má dlouhou tradici. Když se někdo na tomto severokaribském ostrově jmenuje „Laffita“, určitě je

to někdo z příbuzenstva. Jenomže do výkladní skříně to úplně není. I když to vlastně může být atraktivní.

Na samém počátku, v dávné historii, byl pirát, původem Francouz, který připlul z Bordeaux do Louisiany a pak zakotvil v Santiagu de Cuba. Říkal si Jean Laffite. Zamíloval se prý do jedné černošky a dotáhl to až na starostu města Baracoa, právě toho, kde se narodila moje máma. Samozřejmě že kradl. Prý bohatým a chudé obdarovával. Takový karibský Robin Hood. Ale nedělám si o jeho úmyslech iluze, sám se rozhodně neměl špatně. Změnil si jméno na Laffita a... tak vznikla celá moje rodina.

Všichni pocházejí z východního konce Kuby z původní provincie Baracoa Oriente. Dědeček měl největší plantáž kávy a kakaa v Baracoai, ale se svou ženou a třinácti dětmi žil celkem skromně. Babička vedla malý obchod, ve kterém prodávala produkty z farmy. Neuměla psát ani počítat, ale nikdo by jí nebyl schopen ukrást ani cent. A všichni tady v té skromné farmářské venkovské oblasti žili a nikam se neposunuli.

To až moje máma se odhodlala odejít do Havany. S mou matkou je to vůbec zajímavý příběh. Všichni tady v Česku vědí jen to, že „dělala revoluci“ s Fidelem Castrem.

Nešlo ale o jen tak ledajakou revolucionářku. Osmanyho matka skutečně patřila k lidem Fidela Castra, dosáhla na vysokou vojenskou hodnost a později po kubánské revoluci pracovala v tajných službách. Jmenovala a jmenuje se Candita Laffitová. Nedělejme si iluze o tom, jak moc prominentní dítko Osmany byl. Malé dítě netuší, v jakých žije poměrech, ale Osmany, když jako kluk začal

rozum brát, což nastalo velmi brzo, poznal, že si se svými třemi staršími sourozenci žije krapet nad poměry. A dokázal toho využít ve svůj prospěch. Miloval život, a nejvíc ten svůj spokojený. Prostě si výhod prorežimní elity užíval, aniž se nad něčím pozastavoval. Nikomu neměl v úmyslu stavět nic na odiv, jen se nechtěl dívat přes

Maminka a Anna Grauová.

okraj hradby kolem svého domácího sídla. Když se tam později podíval, dostal co proto.

Moje máma toužila studovat. Chtěla do škol. Jenomže jak to udělat, když žila na venkovské farmě a nejlepší školy byly v Havaně? Byla pravá Kubánka a vzdělání bylo výsadou bílých lidí. Myslím, že to moje babička našla způsob, jak problém vyřešit. Poprosila jednu z vážených, bohatých a tehdy ještě – za dob vlády Fulgencia Batisty – buržoazních rodin v Havaně, aby si její dceru vzali pod křídla. Tenkrát se to tak dělalo. Jako v Evropě za feudalismu. Talentované děti z obyčejných rodin se dávaly na výchovu do rodin elitních, šlechtických.

Tak i moje máma přišla jako náctiletá, bez vzdělání, bez kluka a bez většího povědomí o životě do domu doktorky Anny Grauové z rodu bývalého kubánského prezidenta Ramóna Graua. Anna se o ni starala, vychovala ji a zasadila se zásadním způsobem o to, aby z mé matky vyrostla madam.

Má matka tedy vyrostla v rodině kapitalistické. Bez vztahu a sympatií k levicovým směrům, natož k radikálním komunistickým hnutím. Přesto pro jedno z nich, a to velmi významné, nakonec pracovala. Mohl za to můj otec. Patřil k legendárním Castrovým revolučním partyzánům skrývajícím se ještě před pučem v horách. S mámou se potkali, když studoval na Havanské univerzitě.

Jakkoliv byl jejich vztah později vyhrocený a jakkoliv krutě se otec choval, Osmaný ho miloval. Musel to být krasavec, atraktivní

svou uniformou, postavením a sebevědomím. A byl dost na ženské. Jenomže Osmanyho maminka taky nebyla ledajaká kubánská holka. Byla taktéž krásná, navíc vzdělaná a kultivovaná. Nedala si jen tak něco líbit a ne vzala jen tak něčím a někým zavděk.

Jednou šla máma na procházku do parku a narazila tam na hlouček Castrových chlapů, jimž vévodil můj otec. Jako ostřílený svůdník jí složil poklonu a máma lakonicky odvětila: „Nepovídej,“ čímž ho nečekaně odbyla.

Na to nebyl člověk jako můj otec – v kůži dobyvatele a vítěze – zvyklý. Takže když se na stejném místě potkali za pár dnů znovu, oplatil jí stejným slovem a podařilo se mu získat pozornost mladé dámy z vyšších kruhů. Tak se dali dohromady. A zamilovali se.

To ovšem po uši zamilovaná Candita netušila, že pěstěná Anna Grauová už má v hlavě jiný plán. V prominentních rodinách totiž bylo zvykem sjednávat sňatky. A tak Anna našla právníka z bohaté rodiny v dobré víře, že se stane manželem mé svéhlavé matky. Ta to navzdory všem očekáváním kategoricky odmítla. A poté co se několikrát setkala se svým vyvoleným, hrdě a sebejistě Anně oznámila, že poznala otce svých budoucích dětí.

Máma by pro tátu z lásky udělala cokoli. Tak se stalo, že ji Castrovi lidé používali jako spojku. Tenkrát za Batistova režimu policie dobře oblečené dámy nekontrolovala. Nedovolila si to, sahat na někoho takového nebylo vhodné. Máma tedy bez obtíží ilegálně přenášela poštu z jedné strany na druhou. Až do té doby, než se teta Anny Grauové vzbouřila a označila mámu za kolaborantku.

Annin manžel, de facto kmotr mé matky, jí nechtěl ublížit, ale nemohl si dovolit malér. Chránil ji. Přijít policie na to, co dělá a komu slouží, skončil ve vězení. Ačkoliv s komunistickým převratem nesouhlasil, pomohl tehdy mé matce přejít na stranu revoluce. Pomohl jí odejít za jejím milovaným. Máma se přidala k partyzánům a oba se pak s tátou vzápětí odebrali do pověstných hor Sierra Maestra, odkud se spustil celý Castrův puč.

Po úspěšné komunistické revoluci se maminka přidala ke skupině Raúla Castra, Fidelova mladšího bratra, zatímco táta zůstal po Fidelově boku. Rozdělili se. Táta zamířil do Havany, máma zpět do Oriente. To už ale Candita Laffitová nosila pod srdcem Osmaného staršího bratra, pojmenovaného po otci Claro Arturo. A protože je to žena činu a otce svého dítěte milovala, rozhodla se vzít osud do vlastních rukou a po roce se svého milého vydala hledat do Havany mezi armádní důstojníky. Našla. A od té doby zůstali spolu. Byli rodina. Castrova bývalá spojka a revolucionářka, být ne z úplného přesvědčení, nýbrž z lásky, dostala za zásluhy dům v Havaně a nabídku pracovat pro tajné služby. Obojí přijala.

Je to asi s podivem, ale já se o politiku nikdy nezajímal. Přestože jsem se narodil v politické rodině. Prostě jsem si jí nevšímal. Mě fascinoval život. Jednou jedinkrát jsem se mámy zeptal, proč i když pocházela z jiných vrstev, skončila v komunistickém systému. Odpověděla mi a já jejímu vysvětlení věřím.

Protože sama pocházela ze skromných poměrů, všímala si prý na drahých školách, jak moc je vzdělání pro vrstevníky z venkova nedostupné. Její kamarádka z dětství si mohla o něčem takovém nechat jen zdát. Mimochodem i Anna smýšlela podobně. Věnovala by své svěřenkyni radši peníze na nákup dvojích nových šatů, zatímco sama by si pořídila jen jedny. A zbytek peněz by ještě rozdala svým méně šťastným přítelkyním.

Má matka vnímala obrovský rozdíl mezi špetkou ultra bohatých lidí a mořem těch nuzných. Na jedné straně lesk kasin, žhavé rytmy a proudy kubánského rumu v ikonickém klubu *Tropicana* a na straně druhé nemocní a vyhladovělí, mrtví lidé v havanských ulicích. Chtěla to napravit. Toužila tu propast překlenout. A k tomu jí komunistické myšlenky o společném vlastnictví a měření všem stejným metrem seděly. Věřila, že revoluce vydobude všem shodná práva. A já si upřímně nedělám iluze, že část představ o spravedlivé a šťastné budoucnosti pod taktovkou diktatury proletariátu jí do hlavy zasadil táta.

Dnes věřím, že si máma někde hluboko uvnitř své pošetilé vidění světa tiše vyčítá. Jenomže! Ona se dožila úctyhodného věku a těžko bude přiznávat, že se celý život snažila o něco, čeho je nemožné dosáhnout jinak než teoreticky. A já se jí na to neptám. Právě proto, že ctím její léta. Nebudu ji trápit něčím, co pro ni nemá smysl.

My jsme měli modré moře, bílé pláže a barevný karneval. Češi šedí. Popravdě, já odvrácenou stránku komunismu na Kubě nezažil, to až tady v Československu.

A zda to má smysl pro mě? No, já se narodil do doby, kdy jsem mohl zadarmo studovat dobré školy, dokonce jedinečné, jako je malířská Akademie San Alejandro. Mohl jsem bezplatně čerpat veškerou lékařskou péči na vysoké úrovni, a věřte, že špičkové doktory jsem jako dítě potřeboval, k tomu se však teprve dostanu. Zkrátka, já tady otevřeně přiznávám, že jsem tehdy coby malý kluk vnímal nastolený komunismus jako režim, který mi přináší něco dobrého. A nejen mně. I lidem okolo. Má babička s dědečkem neuměli číst a psát, a dokonce ještě babiččin mladší bratr podepsal svůj ortel třemi křížky, když si prodal pole pod vlastním zadkem, poněvadž si neuměl přečíst, co vlastně stvrzuje. Vzdělávací program gramotnosti a konec bílé výsady a rasismu považuju za velký přínos.

Navíc si myslím, že na Kubě byl komunismus takový hezčí, co se vizuální týče, než jak vypadal v Česku. My jsme měli modré moře, bílé pláže a barevný karneval. Češi šedí. Popravdě, já odvrácenou stránku komunismu na Kubě nezažil, to až tady v Československu. Po skončení vlivu Sovětského svazu a některých obecně známých ekonomických výhod s tím spojených, tedy když se to začalo na Kubě bortit, už jsem byl pryč. A to, že nebyl k máni ani toaletní papír, natožpak zubní pasta, znám jen z vyprávění své rodiny, která celou dobu – pravda, díky vysokému postu otce v armádě a matky v tajných službách – prožila, řekněme, s menšími obtížemi než většina Kubánců. To nepopírám. Nemám ale – a radši to znovu opakuju – tendenci vymezovat se vůči politickým otázkám. To nechávám na ostatních.

KAPITOLA II

Tátovy milenky

O smany je bojovník za krásno. Pokud mu osud nadělí něco, co není zalité sluncem, jen tak to nepřijme. Nesmíří se s údělem, jde a porve se o lepší život. Co o lepší! O ten nejkrásnější. A povolá k tomu všechny své anděly strážné.

S mým tátou coby hlavou rodiny to nebylo tak úplně jednoznačné. Byli jsme rodina, ale že by táta byl stále nablízku, říct nemůžu. Jeden týden byl doma, další ne. Byl voják, takže máma jeho putování přičítala službě, jenomže ono to tak docela nebylo. Pravda je taková, že jeden týden byl s naší mámou a s námi a druhý s jednou z mnoha milenek a dalšími mnoha dětmi, kterých se nedá dopočítat. Milenky o mé matce věděly, ona o nich ale ne. Tedy alespoň zpočátku.

Nebyla hloupá, věděla, koho si bere. Jenomže si dala podmínku – otcovy vrtochy bude tolerovat, pokud je bude provozovat diskrétně. Varovala ho: kdyby její důstojnost nerespektoval, opustí ho. Bez par-

Maminka s čerstvě narozeným Osmanym a jeho sestrou Clarou.

donu. Co oči nevidí, to srdce nebolí, říkala si jako mladá dáma. A skutečně to tak fungovalo. Nějaký čas.

Jednou mi vyprávěla historku. Připomíná hloupou telenovelu, ale je to pravda. Byl jsem maličký, máma mě držela v náručí a najednou u dveří zazvonila cizí žena se čtyřmi malými dětmi. Ptala se po mém otci, a když jí matka odvětila, že není doma, uzemnila ji ta žena sdělením, že hledá svého manžela a otce čtyř dětí, které vlekla za sebou.

Máma se nedala a opáčila: „Vy se asi pletete, možná jste jeho milenka, ale manželka jsem já.“

A dopadlo to tak, že zatímco spolu obě ženy diskutovaly, otec se vrátil a propleskl tu cizí ženu se slovy: „Varoval jsem tě, tohle jsi dělat neměla!“

Nato dotyčná usoudila, že má-li její milenec skutečně rodinu, nebudou v ní vadit další jeho potomci. Zanechala jejich čtyři ratolesti u našich dveří a odkráčela. Takže moje máma nějakou dobu vychovávala osm dětí.

Když vzal po čase jeden ze sourozenců z tohoto cizineckého výsadku během rozepře na malého Osmanyho nůž, poslala Candita celou čtveřici tam, odkud přišla. Nechtělo se jim, přestože v Osmanyho rodině platil dost přísný výchovný režim, zatímco doma si, ostatně jako většina kubánských dětí, mohly dělat, co chtěly, žádná pevná ruka jim nevládla.

A nejlepší na tom všem bylo, že ty cizí děti měly stejná jména jako my. Táta totiž, aby si potomky nepletl a ve svých mnoha vztazích se nepodřekl, dával těm, které si pořizoval s jinými ženami, shodná jména. Přivedl tak na svět třeba několik chlapců jménem Claro. Žádný Osmany ale našťástí mezi jeho levobočky není. To si moje máma zařídila dobře, aniž to tehdy vůbec tušila. K tomu se váže další bizarní historka.

Maminka mě porodila v Havaně v neděli 3. října 1965 v osm hodin ráno. Ještě jsme spolu byli v porodnici, když nás navštívil můj otec, a máma, zvyklá, že je to on, kdo jako hlava rodiny vybírá jména, se na něj obrátila s naléhavou prosbou: „Claro, zítra ráno přijdou z matricy a musíme zapsat chlapcovo jméno. Já nevím, co jim mám říct. Už jsi nějaké vybral?“

„Ježíšmarjá, já ztratil ten papírek, kde jsem ho měl napsané,“ omlouval se otec a přislíbil, že to hned ráno napraví.

Mámě v ten okamžik nepřišlo divné, proč by měl její muž lovit jméno z papírku, měla totiž plnou hlavu mě coby novorozeného drobečka. Oči jí otevřela až jedna z přítelkyň, která chvíli po otci vstoupila do nemocničního pokoje v domnění, že matku svou návštěvou potěší. A bezelstně, nebo alespoň tak bych si přál, aby to bývalo bylo, se optala na mé jméno.

„Claro mi ho ještě nedal, on ho zapomněl,“ odvětila má nicnetušící matka, ale vzápětí ji zarazil ruměncem v kamarádčině tváři.

„Proč se červenáš?“

„Víš, já se do toho nechtěla plést, ale musím ti něco říct. To není Claro, kdo vybírá jméno. To jeho milenka. Radí mu, jaká jména dát, aby si je nepletl.“

Dotyčná byla provdaná za otcova kamaráda z armády, tudíž se k jejím uším leccos doneslo. Zachovala tajemství, dokud mohla, ale čeho je moc, toho je příliš.

A tak když druhý den ráno otec skutečně dorazil, jak slíbil, a vítězoslavně oznámil, že mé jméno bude Claro Angelo, odvětila matka lakonicky: „To jméno si nech pro tu svou děvku. Moje dítě se jmenuje Osmany!“

Žádný rozkol v porodnici ale mezi manželi nenastal, tak to u Laffitů nechodilo. Candita Laffitová je žena s velkým nadhledem. Někdo by mohl říct moudrá. A jiný naivní. Ale matka se velmi často roz-

hoduje s ohledem na blaho svých dětí. A pro Canditu byla rodina a její funkce posvátná. Byla zásadová. Přivírala oči nad leccíms, ale odtud až potud. A navíc, ona sama se o sebe uměla přihlásit a neztratit přitom smysl pro humor.

Vím, že si moje máma s tátou užila svoje, ale jen tak se nedala. Jednou šla takhle parkem, a co nevidí? Otec tam stojí v družném hovoru s nějakou ženou, a jakmile zbystrí manželku, něco rychle pošeptá do ucha té druhé. Ta se vzápětí otočí k mé matce s otázkou, zda je Clarova sestra.

„Proč se mě na to ptáte?“

„No protože mi to teď Claro říká.“

„A vy jste kdo?“

„Já jsem jeho přítelkyně.“

„Jste jeho přítelkyně, a nevěříte mu?“

„No, víš, jaký jsou chlapi!“

„Jestli ti říká, že jsem jeho sestra, tak jsem jeho sestra a ty mu věř!“

Uzemnila ji, tu situaci ustála s grácií a scénku dotáhla k dokonalosti tím, že předstírala políček mému otci se vzkazem na rtech: „Hele, čas od času se stav doma. Máma se po tobě ptá.“

U večeře bylo ten den u stolu ticho. Dalo by se krájet. A trvalo dost dlouho na to, aby se pak oba mí rodiče začali setkání v parku smát. Dokázali se nad to povznést. Oba. Kdo to snášel hůř, je asi nabíledni. Máma byla ještě mladá. Tím se dá ledacos vysvětlit. Těžkou hlavu si z toho nedělala. Lecčemu se spíš dokázala zasmát, než aby propadala zoufalství. Jenomže jednou i vysoká hráz přeteče. A to se stalo.